

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ

Погода О. В., викладач, Дорош Т. Л., викладач
Харківський гуманітарно-педагогічний інститут

Анотація. Соціально-політичні та економічні зміни в суспільстві, інтеграція України у світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи вищої освіти. У статті розглядаються шляхи для впровадження кредитно-модульної системи, створення умов для забезпечення конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою.

Ключові слова: кредитно-модульна система, модуль.

Аннотация. Погода О. В., Дорош Т. Л. Использование инновационных технологий в музыкальном образовании. Социально-политические и экономические изменения в обществе, интеграция Украины в мировое сообщество невозможны без структурной реформы национальной системы высшего образования. В статье рассматриваются пути введения кредитно-модульной системы, создание условий для обеспечения конкурентоспособных специалистов с высшим образованием.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, модуль.

Annotation. Pogoda O.V., Dorosh T. L. Innovation technology in education of music. Sociopolitical and economic changes in a society, integration of Ukraine into the world community are impossible without structural reform of national system of higher education. In article ways of introduction of credit – modular system, creations of conditions for maintenance of competitive experts with higher education are considered.

Keywords: the credits-module system, the module.

Постановка проблеми. Загальноосвітіві тенденції розвитку вищої освіти є тими орієнтирами, згідно з якими слід розробляти підходи та практичні заходи по реформуванню та модернізації вищої освіти, в тому числі на європейському та національному рівнях. При всій різноманітності форм реалізації існуючих тенденцій у конкретних умовах вони відображають фундаментальні потреби в розвитку та реформуванні вищої освіти.

Аналіз досліджень та публікацій. На всіх етапах Болонського процесу було проголошено, що цей процес добровільний; полісуб'єктний; такий, що ґрунтується на цінностях європейської освіти і культури; такий, що не нівелює національні особливості освітніх систем різних країн Європи; багатоваріантний; гнучкий; відкритий; поступовий [1].

Метою даної статті є дослідження впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВНЗ конкретно з музичної освіти, у даному контексті – з предмета «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)», зближення вітчизняної системи вищої освіти з європейською, підвищення якості вищої освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників, підвищення престижу національної системи освіти у Європейському освітньому просторі.

Виклад основного матеріалу. Зміст всього циклу музичних дисциплін у Харківському гуманітарно-педагогічному інституті спрямовується на побудову навчального процесу з точки зору завдання загальномузичного розвитку,

гуманізації та оптимізації навчального процесу, підвищення ефективності навчання [2, с. 79]. Вирішення цієї проблеми можливе лише шляхом комплексного підходу: заглиблення та розширення зв'язку між дисциплінами музичного циклу на засадах особистісно орієнтованої педагогіки. На основі нормативної навчальної програми розроблена авторська робоча навчальна програма з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» за вимогами кредитно-модульної системи навчання.

Особливістю структури та змісту авторської робочої навчальної програми дисципліни є її відповідність вимогам ECTS. Робоча навчальна програма з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» має конкретний зміст методики навчання гри на фортепіано, послідовність, організаційні форми її вивчення та їхній повний обсяг, визначає форми та засоби поточного та підсумкового контролю.

Навчальна дисципліна складається із декількох залікових кредитів, кількість яких визначається змістом та формами організації навчального процесу. Кредит передбачає всі види навчальної діяльності студента, необхідної для завершення циклу академічного навчання, тобто: практичні роботи, консультації, індивідуальну, самостійну роботу – в бібліотеці чи вдома, підсумковий контроль (екзамени, заліки), інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. Кредит, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами.

Заліковий кредит – це завершена задокументована частина змісту навчальної дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)», вивчення якої для студентів завершується підсумковим оцінюванням. Заліковий кредит складається із модулів (частина програми навчальної дисципліни), кожний з яких складається із змістових модулів (одна або декілька тем).

До програми входять: тематичний план, пакет методичних матеріалів для проведення поточного і підсумкового контролю, перелік навчально-методичної літератури, засобів наочності, технічних засобів навчання тощо. Структура навчальної дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» має такий вигляд:

Таблиця 1

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 13 Модулів: 3 Змістових модулів: 8 Загальна кількість годин: 468	Шифр та назва напрямку: 0202 «Мистецтво» Шифр та назва спеціальності: 6.020204 «Музичне мистецтво» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семестр: 1-8 Аудиторна робота: 276 Самостійна робота: 114 Індивідуальна робота: 78 Вид контролю: підсумково-модульний, залік, іспит, державна підсумкова атестація

Розроблена за модульним принципом програма передбачає розподіл навчального матеріалу на модулі. Слід зазначити, що кожний модуль є цілісним навчальним об'єктом з визначеною кількістю аудиторних та позааудиторних навчально-виконавських заходів. У робочій навчальній програмі розкривається зміст кожного модуля (перелік тем), визначається структура всієї навчальної роботи з дисципліни.

Удосконалення всіх видів навчальної діяльності відбувається за принципом логічної і художньо виправданої послідовності протягом усього навчального року.

Весь навчальний матеріал, всі види роботи (аудиторна, самостійна, навчально-дослідна, підготовка до проведення пробної педагогічної практики) розподіляються на змістові модулі з відповідною кількістю підсумкових або залікових кредитів на кожен семестр. Викладання курсу має професійну спрямованість, яка полягає у формуванні виконавсько-професійної компетентності майбутніх фахівців [5, с. 179].

Згідно навчального плану дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» розподіл годин по семестрах виглядає таким чином:

Таблиця 2

Залікові кредити	Кредити ECTS	Семестр	Контрольні заходи	Модуль1 Аудитор на робота	Модуль2 Самостійна робота	Модуль3 Консульт.- індивідуальна робота
ЗК 1	5	1	Підсумково-модульний контроль (ПМК)	34	12	8
		2	ПМК	44	18	10
		3	Іспит	32	14	8
ЗК 2	5	4	ПМК	44	14	14
		5	ПМК	32	14	8
		6	Іспит	34	12	8
ЗК 3	1,5	7	Диференційований залік	32	14	8
ЗК 4	1,5	8	Державна підсумкова атестація	24	16	14
Усього: 4	Усього: 13 (468 год.)		<u>Години за навчальним планом</u>	276	114	78

Отримання студентом залікового кредиту відбувається з поєднанням різних форм навчання – практичної (аудиторної) роботи, консультативно-індивідуальної, самостійних завдань та інших форм і видів навчальної та науково-дослідницької діяльності [4, с. 37-43].

Структуру практичних занять (Модуль 1. Аудиторна робота) з основного музичного інструмента можна схематично уявити у вигляді 3-х типів взаємопов'язаних змістових модулів, які розміщені за принципами послідовного чергування та поступового ускладнення матеріалу:

Змістовий модуль 1: Професійно-педагогічний

Передбачає вивчення й накопичення обов'язкового музичного репертуару методики музичного виховання у дитячих дошкільних закладах та загальноосвітніх школах, оволодіння студентом музично-педагогічним аналізом, арсеналом педагогічних засобів та методів; базується на навичках, що набуті при засвоєнні ЗМ 2 та частково ЗМ 3.

Змістовий модуль 2: Інструктивно-технічний

Озброєння студентів методами роботи над технікою, музичним текстом, вивчення гам, арпеджіо, акордів, етюдів, що стає основою для освоєння виконавського (ЗМ 3) та професійно-педагогічного (ЗМ 1) змістових модулів.

Змістовий модуль 3: Виконавський

Поліфонічні твори, твори великої форми та різнохарактерні п'єси; передбачається систематична цілеспрямована робота над розвитком творчого мислення, інтелектуальної активності, музичного слуху, художнього смаку; засвоєння різних художніх стилів та національних шкіл; втілюються основні набутки ЗМ 1.

Кожний вид навчальної діяльності студента в межах залікового кредиту оцінюється і має питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту. Рейтинг, який отримує студент у результаті опанування кожного змістового модуля, накопичується і наприкінці вивчення курсу відбивається у підсумковій оцінці. У структурі навчального навантаження студента за системою ECTS індивідуальна робота розглядається одним із основних компонентів навчальної діяльності і займає значну частину навчального навантаження [3, с. 57]. Така робота є індивідуалізованою з урахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

В авторській програмі індивідуальна робота студента має назву консультативно-індивідуальна і є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Консультативно-індивідуальна робота – один із видів навчальних занять і проводиться під керівництвом викладача у позааудиторний час з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультативно-індивідуальна робота на молодших курсах спрямовуються здебільшого на поглиблене вивчення студентами окремих навчальних тем дисципліни. На старших курсах консультативно-індивідуальна робота має науково-дослідний характер і передбачає безпосередню участь студента у виконанні наукових досліджень та інших творчих завдань.

У процесі консультативно-індивідуальної роботи допускається діагностичний контроль знань студентів з метою виявлення ступеня засвоєння окремих теоретичних положень, теорій, закономірностей, рівня сформованості практичних умінь і навичок та перевірки ефективності прийомів і методів навчання, використовуваних під час аудиторних занять.

Якщо семестрова оцінка за результатами сумарного модульного контролю не задовольняє студента, то він має право на її збільшення, складаючи семестровий екзамен. Проте, результати семестрового екзамену не можуть бути меншими за результати сумарного модульного контролю.

Рейтингова оцінка за дисципліною розрахована по модулях (види навчання) та по семестрах двох курсів надається у наступній таблиці:

Таблиця 3

1 курс, 1 семестр

Контрольний захід: контрольна точка	Рейтингова оцінка (бали)	MIN – MAX
	ЗМ 1	16-26
	ЗМ 2	13-22
	ЗМ 3	31-52
	Підсумкова	60 - 100

2 семестр

Контрольний захід: контрольна точка	Рейтингова оцінка (бали)	MIN – MAX
	ЗМ 1	21-35
	ЗМ 2	12-19
	ЗМ 3	27-46
	Підсумкова	60 - 100

2 курс, 3 семестр

Контрольний захід: контрольна точка	Рейтингова оцінка (бали)	MIN – MAX
	ЗМ 1	18-30
	ЗМ 2	11-18
	ЗМ 3	31-52
	Підсумкова	60 - 100

4 семестр

Контрольний захід: контрольна точка	Рейтингова оцінка (бали)	MIN – MAX
	ЗМ 1	20-33
	ЗМ 2	10-17
	ЗМ 3	30-50
	Підсумкова	60 - 100

Рекомендації щодо визначення рейтингових показників з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» створені з метою забезпечення належних умов вивчення програмового матеріалу, підготовки

студентів до контрольних заходів, ознайомлення зі всіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання.

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовуються у вищому навчальному закладі, реєструються з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Установлюється порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної інститутської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS:

Таблиця 4

За шкалою ECTS	За шкалою інституту	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	95-100 (відмінно)	5 (відмінно)	
B	90-94 (дуже добре)	5 (дуже добре)	
C	75-89 (добре)	4 (добре)	
D	65-74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60-64 (достатньо)	3 (достатньо)	
FX	35-59 (незадовільно)	2 (незадовільно - з повторним складанням)	Не зараховано
F	0-34 (незадовільно)	2 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

Критерії оцінювання результатів виконання контрольних завдань доводяться до відома студентів перед початком вивчення модуля і дублюються напередодні проведення модульного контролю.

Робоча програма має у додатку списки навчально-методичних матеріалів до дисципліни: нотно-музична література, теоретична та музикознавча література, ілюстративні матеріали, орієнтовний репертуарний список нотної літератури та інші матеріали з навчально-методичного забезпечення дисципліни.

Висновки. Таким чином, впровадження програми за кредитно-модульною технологією з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)» сприяє забезпеченню більш чіткої послідовності й систематичності у навчанні, у набутті умінь і навичок піаністичного виконавства, розширенню спектру навчально-дослідних видів діяльності та підготовці майбутніх компетентних фахівців високого рівня.

Література:

1. Болонський процес / Матеріали Центру міжнародних проектів «Євроосвіта».
2. Зб. «Питання інструментальної підготовки студентів музично-педагогічного факультету». Чч. Зап. МДП ім. В. І. Леніна. № 481, М., 1971. – С. 67-83.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті.
4. Положення про організацію навчального процесу підготовки фахівців за кредитно-модульною системою в Харківському гуманітарно-педагогічному інституті. – Харків: ХГПІ, 2006. – 45 с.

5. Погода О. В. Деякі аспекти організації підготовки студентів до пробної педагогічної практики в умовах особистісно орієнтованого навчання // Практичне навчання як складова формування майбутнього фахівця. Збірник матеріалів Харківської обласної науково-практичної конференції педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації (24-25 лютого 2005 р.). – Харків: Константа, 2005. – С. 178-180.

Надійшла до редакції 14.11.2008